

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Историята и нейните източници.....6
2. Времето в историята8

ПРАИСТОРИЯ

3. Начало на човешката история.....12
4. Поява на земеделието и животновъдството. Откриването на металите14
5. Днешните български земи през праисторическата епоха16
6. Изкуството и вярванията на праисторическите хора.....18
7. Праисторията (обобщение и преговор).....20
8. Работа с карта22

ПЪРВИТЕ ЦИВИЛИЗАЦИИ

9. Древен Египет28
10. Държавите в Месопотамия30
11. Владетел и държава в Древния Изток.....32
12. Обществата в Древен Египет и Месопотамия.....36
13. Всекидневието на хората в Древен Египет и Месопотамия38
14. Културата на Древен Египет и Месопотамия.....40
15. Писменост и образование в първите цивилизации.....42
16. Религиозни вярвания в Древен Египет и Месопотамия.....46
17. Религията на древните евреи48
18. Първите цивилизации (обобщение и преговор).....50
19. Какво научихме за първите цивилизации.....52

ДРЕВНА ЕЛАДА И ЕЛИНИСТИЧЕСКАТА ЕПОХА

20. Древна Елада56
21. Гръцкият полис. Великата гръцка колонизация58
22. Спарта и Атина.....60
23. Работа с исторически документ.....64
24. Древните елини и войната.....66
25. Империята на Александър III Велики.....68
26. Обществото в елинския полис70
27. Всекидневието на древните елини72

28.	Културата на древните елини.....	76
29.	Историята в интернет	78
30.	Елинистическата епоха и нейното наследство.....	80
31.	Богове и герои в Древна Елада	82
32.	Наследството на Древна Елада	86
33.	Древна Елада и елинизъмът (обобщение и преговор).....	88
34.	Какво научихме за древните елини.....	90

ДРЕВНА ТРАКИЯ

35.	Древна Тракия. Царството на одрисите	94
36.	Общество и всекидневен живот на траките	96
37.	Културното наследство на Древна Тракия.....	98
38.	Религиозните вярвания на траките.....	100
39.	Наследството на траките	102
40.	Древните траки (обобщение и преговор).....	106
41.	Какво научихме за древните траки.....	108

ДРЕВЕН РИМ

42.	Основане на Рим. Царски период	112
43.	Римската република	114
44.	Рим и Средиземноморието.....	116
45.	Римската империя	118
46.	Обществото в Древния Рим	120
47.	Всекидневието на древните римляни.....	122
48.	Какво можем да видим в музея.....	126
49.	Културата на Древния Рим	128
50.	Културното наследство на римската цивилизация.....	130
51.	Религиозни вярвания на древните римляни	132
52.	Раждането на християнството.....	134
53.	Древният Рим (обобщение и преговор)	136
54.	Какво научихме за Древния Рим	138
55.	Какво знаете за историята на древния свят	140

1.

ИСТОРИЯТА И НЕЙНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ

Какво знаете за миналото на вашия роден край?

Историята е наука за миналото на човечеството.

Тя разкрива зараждането и развитието на човешкото общество от неговото начало до наши дни. Тази наука изследва промените в него, обяснява причините, които са ги породили, и разглежда последиците от тях.

Защо е необходимо да се изучава история? Защото тя ни дава възможност да узнаем как са живели нашите предци, какво са направили и какво не са успели да постигнат в миналото, какво добро и лошо са сторили. Историята разширява нашия кръгзор със знания за миналите общества, но тя ни помага и да разбираме по-добре обществото, в което живеем днес. Благодарение на нея можем да се поучим от грешките на предходните поколения, за да не ги повтаряме отново.

Най-известното значение на думата „*история*“ е разказ за миналото. Тя е използвана за пръв път като заглавие на труда, написан от старогръцкия историк Херодот, който затова е наречен *баща на историята*. Историята не е приказка, а е сериозна наука, защото се основава на исторически източници/извори.

ИСТОРИЧЕСКИ ИЗВОРИ

За да се напише история като достоверен разказ за миналото, е задължително той да се основава на сигурни доказателства. Те са писмени свидетелства и материални паметници, които се наричат *източници* или *извори*. Историките използват тези две понятия, защото от тях черпим знания за миналото. Те са създадени от човешкия ум и ръце и съдържат сведения за живота и съдбата на хората през отминалите времена. Само изворите ни дават данни за миналото на хората. Те са единственото научно средство, с което се опознава то.

Материалните извори са всички веществени паметници, направени от хората, използвани от тях и оцелели до наши дни. Това са сгради (*фиг. 1*), предмети на бита, сечива, оръжия, монети (*фиг. 2*), градежи и произведения на изкуството (*фиг. 3*). Тези извори се наричат още и *археологически*. Чрез тях археолозите изследват отминалия жи-

Фиг. 1. Ерехтейонът на Атинския акропол

Фиг. 2. Монета на тракийския цар Раскупор I (16 г. пр.н.е. – 14 г. от н.е.)

Фиг. 3. Лаокоон и синовете му, борещи се с морски змии, древногръцка скулптура по митологичен сюжет

вот на човешкото общество. Това става, като те разкопават крепости (фиг. 4), градове и села; култово-религиозни места като гробници (фиг. 5), некрополи (от старогр. „градове на мъртвите“) и светилища; откриват потънали кораби, пристанища и селища.

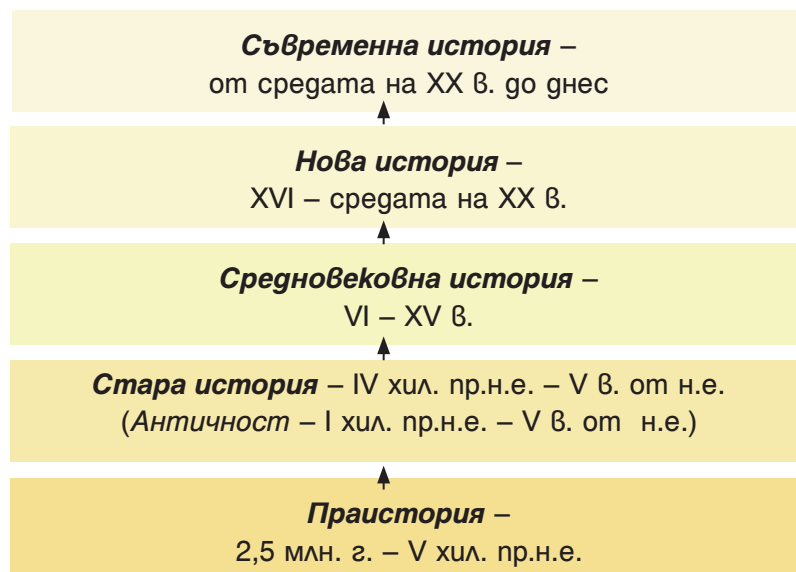
Писмените извори представляват записани от човека сведения, запазени върху камък, глина, кост, дърво, кожа и хартия. Те съдържат безценни данни за стопанския, политическия и духовния живот на хората. Това могат да бъдат данъци и приходи на царски дворци, представяне на героичните дела на владетели, биографии, поеми, религиозни и много други различни текстове.

ПЕРИОДИЗАЦИЯ НА ИСТОРИЯТА

Разделянето на историята на последователно обособени времеви отрязъци – периоди, се нарича периодизация (фиг. 6). Историята на света обхваща следните периоди: **праистория**, **стара история**, **средновековна история**, **нова история** и **съвременна история**. В 5. клас се изучават **праистория** и **стара история**.

Праисторията обхваща времето от появата на човека и неговото развитие до създаването на първите писмени извори. Това е най-дългият период в историята на човечеството, който обхваща няколко милиона години.

Старата история започва с появата на първите писмени извори и свършва до началото на Средновековието. В нея се включва изучаването на цивилизациите, възникнали в Египет, Месопотамия, Гърция (Елада), Рим и Тракия. С термина **античност** се обозначава специално старата история на Елада и Рим като част от цялата стара история.

Фиг. 6. Периодизация на историята

Фиг. 4. Разкопките на Перперикон

Фиг. 5. Скални гробници от древна Ликия

ВЪПРОСИ И ЗАДАЧИ

1. Какво изучава историята?
2. По какъв начин историците разкриват живота на хората в миналото? Какви видове извори има?
3. Какви са основните периоди в световната история?
4. Защо е необходимо да изучаваме история?